

Sprawozdania i komunikaty. Kronika wydarzeń

Отчёты и сообщения. Хроника событий

Erika Lalíková

Medzinárodná vedecká konferencia: *Igor Hrušovský – osobnosť slovenskej filozofie* (2–3 V 2007)

*Международная научная конференция:
Игорь Грушовский – специфика словацкой философии (2–3 V 2007)*

V dňoch 2. a 3. mája 2007 sa v Bratislave a v Smoleniciach konala medzinárodná vedecká konferencia venovaná 100. výročiu narodenia slovenského filozofa Igora Hrušovského pod názvom *Igor Hrušovský – osobnosť slovenskej filozofie*. Slávnostná časť konferencie prebiehala na pôde Univerzity Komenského v Bratislave pod záštitou rektora UK v Bratislave doc. PhDr. Františka Gahéra, CSc, mim. prof. Po slávnostných príhovoroch prorektorky prof. RNDr. Marty Kollárovej, DrSc., prodekana FiF UK doc. PhDr. Ladislava Kiczka, CSc., vedúcej Katedry filozofie a dejín filozofie doc. PhDr. Etely Farkašovej, CSc., mim. prof. a riaditeľa FÚ SAV v Bratislave prof. PhDr. Tibora Pichlera, CSc. odznegli vyžiadané plenárne prednášky popredných predstaviteľov slovenskej a českej filozofie, znalcov osobností a diela akademika Igora Hrušovského v nasledovnom poradí: PhDr. Vladimír Bakoš, CSc.: Hrušovského iniciatívy v kontexte slovenskej filozofie; Doc. PhDr. Josef Zumr, CSc.: Hrušovského pojetí strukturalizmu v kontextu českých strukturalistických koncepcií; Doc. PhDr. Jozef Piaček, CSc.: K jadrú filozofického odkazu Igora Hrušovského; Prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.: Igor Hrušovský a noetické konfrontácie

v slovenskej filozofii štyridsiatych rokov; Prof. PhDr. František Novosád, CSc.: Igor Hrušovský na začiatku päťdesiatych rokov; Prof. PhDr. Jozef Viceník, CSc.: Igor Hrušovský a filozofia vedy.

Auditorium pozostávajúce z účastníkov konferencie, domácich a zahraničných hostí z Česka a Poľska, ako aj pedagógov a študentov FiF UK sa mohlo bližšie zoznámiť s osobnosťou Igora Hrušovského. Prednášky priblížili túto osobnosť z rôznych uhlov pohľadu, pričom prevažovali snahy o dobové ukotvenie vývoja myšlienkového odkazu tohto slovenského filozofa.

Akademik profesor PhDr. RNDr. Igor Hrušovský (1907–1978) nepochybne patril k jednej z prvých generácií profesionálnych filozofov na Slovensku, vyrastajúcich na pôde FiF UK. Jeho meno môžeme priradiť nielen k novopozitivisticky orientovaným autorom, ale aj k zástancam kritického realizmu (ústiaceho v jeho tvorbe do špecifickej podoby probabilizmu). Vo svojich početných monografiách a štúdiách sa dôkladne venoval metodologickej problematike, komplexu otázok týkajúcich sa fenoménu teórie vedy a štrukturológii. Vypracoval tiež vlastný systém dialektiky bytia a ako väčšina ľavicových intelektuálov z krajín tzv. „stredovýchodného“ bloku sa vo svojej tvorbe pokúsil rozvinúť myšlienky marxistickej dialektiky. V istom období jeho života patril do prúdu „dogmatických“ marxistov, kráčajúcich s „duchom“ doby, ktorú neskôr podrobil dôslednej kritike. Nevyhýbal sa ani kritickému sebareflexii vlastných stanovísk, napriek tomu, že niektoré svoje práce prispôboval ideologicko-politickým potrebám marxisticko-leninskej ideológie. Pre Hrušovského však ostala marxistická dialektika a marxistická literatúra len jedným zo zdrojov jeho tvorby. Nikdy nestrácal kontakty so svetovou filozofiou. Jeho aktivity v predvojnovom období v oblasti filozofie ho viedli k rozvíjaniu kontaktov s predstaviteľmi Viedenského krúžku, pražského lingvistického spolku, a nakoniec k založeniu spolku Vedecká syntéza. Tento spolok spájal slovenských aj českých intelektuálov z rôznych vedných odborov a postuloval najmä myšlienku preferovania interdisciplinárneho prístupu k otázkam vedy (filozofie, ako aj iných, najmä spoločenskovedných odborov). Hrušovský vo svojej tvorbe interpretoval problematiku verifikácie, sémantiky a metodológie.

Hrušovskému nebol cudzí ani svet umenia, konkrétne hudby a literatúry, takže sa dá povedať, že bol nimi bytostne „zasiahnutý“. Miloval históriu a prírodu a tak priam symbolicky pracovná časť konferencie slovenských, českých a poľských filozofov prebiehala v prostredí Malých Karpát, v Kongresovom centre v Smoleniciach. Nesmierne zaujímavou súčasťou a priam vyvrcholením večernej slávnostnej recepcie bola organizovaná spomienková beseda na tému: *Igor Hrušovský v reflexiách jeho žiakov*.

Práve táto beseda umožnila všetkým účastníkom konferencie oveľa viac, dôvernejšie a intímnejšie priblížiť osobnosť I. Hrušovského tak, ako ju vo svojich spomienkach zachytili jeho súčasníci, bývalé kolegyne a kolegovia, či tak povediac jeho posledné poslucháčky a poslucháči. Plastickejšia a bezprostred-

nejší obraz o živote a tvorbe I. Hrušovského tým nanovo zarezonoval nielen medzi pamätníkmi, ale oslovil rovnako strednú, ako aj najmladšiu generáciu filozofickej obce, ktorá bola na konferencii bohato zastúpená. Moderovania spomienkového večera za prítomnosti prof. PhDr. T. Kuklinkovej, DrSc., PhDr. T. Múnza, CSc., prof. PhDr. M. Ziga, CSc., prof. PhDr. J. Vicenika, CSc., a doc. PhDr. J. Piačeka, CSc. sa ujala – a navyše svojou vlastnou skúsenosťou s I. Hrušovským diskusiu obohatila – doc. PhDr. E. Farkašová, CSc, mim. prof. Rozpamätávaním na osobné stretnutia, na „fluidum“ muža, – ktorý svojimi aktivitami podoprel pilier stavby zvanej slovenská filozofia, si účastníci konferencie uvedomili nadčasovosť jeho odkazu.

Druhý deň konferencie bol spojený aj so 7. výročným stretnutím SFZ pri SAV a tematicky obohatil konferenciu aj o ďalšie odborné sekcie venované problematike plurality ako filozofickému problému a problematike paradigiem dejinno-filozofického myslenia. Napokon, aj to boli témy, ktoré I. Hrušovský či už priamo alebo nepriamo vo svojej tvorbe reflektoval. Neodmysliteľnou súčasťou konferencie však bola aj špeciálna sekcia venovaná *I. Hrušovskému a problematike bytia, epistemológie, metodológie a umenia*.

Pracovné zanietenie a podnety k premýšľaniu poskytli účastníckam a účastníkom konferencie aj dve úvodné plenárne dopoludňajšie prednášky prof. PhDr. V. Leška, CSc. pod názvom *Bytie a peratickosť bytia ako filozofický problém* a prof. PhDr. M. Ziga, CSc. pod názvom *Dejiny filozofie ako integrálna zložka Hrušovského filozofickej aktivity*.

Organizátori konferencie, konkrétne Katedra filozofie a dejín filozofie FiF UK v Bratislave, Filozofický ústav SAV v Bratislave, ako aj Slovenské filozofické združenie pri SAV pod vedením svojej predsedníčky a zároveň moderátorky celej konferencie doc. PhDr. Zlatice Plašienkovej, CSc. splnili – na základe pozitívnych ohlasov účastníkov konferencie – svoj cieľ. Delegáti konferencie si mohli dôstojne pripomenúť myšlienkový odkaz nesporne zaujímavého filozofa a v slávnostnej a zároveň pracovnej atmosfére nadviazať nové kontakty a vymeniť si názory a skúsenosti s kolegami z iných domácich a zahraničných pracovísk. Mohli diskutovať o veciach nielen „dávno“ minulých, ale najmä o problémoch, ktoré nás spájajú. Pretože – ako to tvrdil Igor Hrušovský vo svojich *Monológoch a dialógoch* – pre každého z nás platí, že len na základe „skúseností z minulých rokov, rokov, osobne recipovaných a precítených“, ktoré každému z nás bez ohľadu na to, na ktorej strane stojíme „umožňujú aj hlbšie seba-poznanie, kritický pohľad na vlastnú minulosť, ktorý nemusí paralyzovať a zahmlievať jej dáve živé kúzlo, naopak, dovoľuje ju vidieť v objektívnejších rozmeroch, presnejšie ju chápať a hodnotiť. Toto podmieňuje aj perspektívnejšie rozvíjať aktivitu a lepšie riešiť životné a etické problémy, s ktorými sa stretneme v budúcnosti“.